

Jabatan Perkhidmatan Veterinar Malaysia

KOD AMALAN KEBAJIKAN HAIWAN

PREMIS KEDAI HAIWAN KESAYANGAN

(DVS/ KAKH/ 01/ 2014)

KOD AMALAN KEBAJIKAN HAIWAN PREMIS KEDAI HAIWAN KESAYANGAN

Jabatan Perkhidmatan Veterinar Malaysia

Wisma Tani, Blok Podium, Lot 4G1,
Presint 4, Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
62630 Putrajaya,
Malaysia.

Tel : 603-8870 2000
Fax : 603-8888 6472
Email : pro@dvs.gov.my

Cetakan Pertama - 2014

Penerbitan © JABATAN PERKHIDMATAN VETERINAR MALAYSIA

NO. ISBN : 978-967-0176-18-5

Hak cipta terpelihara. Tidak dibenarkan mengeluarkan mana-mana bahagian teks, ilustrasi dan isi kandungan buku ini dalam apa jua bentuk dan dengan apa jua cara, samada cara elektronik, fotokopi, mekanik, rakaman atau cara lain kecuali dengan keizinan bertulis daripada Jabatan Perkhidmatan Veterinar, Wisma Tani, Blok Podium, Lot 4G1, Presint 4, Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan, 62630 Putrajaya, Malaysia.

Konsep, rekabentuk dan percetakan oleh :

JEMZ ADVERTIZING SDN. BHD
53-2 Jalan Dwi Tasik 1,
Dataran Dwitasik,
Bandar Sri Permaisuri,
56000 Kuala Lumpur,
Malaysia.

Tel : 603-9173 9249
 : 603-9174 2248
Fax : 603-9173 9250
Website : www.jemz.com.my

ISI KANDUNGAN

M/S

1.0	PENDAHULUAN	1
2.0	OBJEKTIF	1
3.0	SKOP	2
4.0	DEFINISI	2
5.0	KATA SINGKATAN	3
6.0	TANGGUNGJAWAB PENGUSAHA	3
7.0	PREMIS KEDAI HAIWAN KESAYANGAN	4-7
	7.1 Lokasi	
	7.2 Pembinaan	
	7.3 Saiz sangkar	
	7.4 Sistem saliran	
	7.7 Suhu dalam premis	
	7.8 Bunyi bisung haiwan	
	7.9 Pencahayaan	
	7.10 Pengudaraan	
8.0	KEBERSIHAN	7-8
	8.1 Pembersihan dan pembasmian kuman	
	8.2 Kawalan makhluk perosak	
	8.4 Kotak najis (<i>Litter Trays</i>)	
	8.3 Pelupusan sisa	
9.0	PENGURUSAN	9-10
	9.1 Penjagaan haiwan	
	9.2 Pekerja	
	9.3 Penjualan haiwan	
10.0	KESIHATAN	10-11
	10.1 Pencegahan penyakit	
	10.2 Pemeriksaan kesihatan	
	10.3 Penjagaan veterinar	
	10.4 Pengasingan (<i>Isolation</i>)	

11.0	PEMAKANAN	12
	11.1 Makanan	
	11.2 Air minuman	
12.0	SENAMAN	12
13.0	PENGANGKUTAN	13
14.0	PENGURUSAN HAIWAN YANG TIDAK DAPAT DIJUAL	13
15.0	REKOD	14
16.0	RUJUKAN	15

KATA PENGANTAR

KETUA PENGARAH PERKHIDMATAN VETERINAR MALAYSIA

Kebajikan haiwan telah menjadi agenda sosial masa kini yang melibatkan semua jenis haiwan termasuk juga haiwan kesayangan. Justeru itu, Jabatan Perkhidmatan Veterinar, Malaysia telah mengambil segala inisiatif untuk membangunkan Kod Amalan Kebajikan Haiwan Premis Kedai Haiwan Kesayangan yang merupakan suatu dokumen mengandungi piawaian kebajikan haiwan yang harus diikuti oleh semua pengusaha premis penjagaan haiwan supaya dapat mempraktikkan hal-hal kebajikan bagi memastikan kesejahteraan haiwan terpelihara.

Kod Amalan Kebajikan Haiwan ini juga menerangkan secara terperinci tanggungjawab dan kemudahan yang perlu diamalkan oleh pengusaha di premis kedai haiwan kesayangan iaitu dari segi perumahan haiwan, kebersihan, pengurusan, kesihatan, pemakanan, senaman, pengangkutan dan pengurusan haiwan yang tidak dijual serta rekod harian dengan mengambil kira kebajikan dan kesejahteraan haiwan di premis tersebut.

Akhir kata, adalah menjadi harapan semoga kod amalan ini dapat menjadi panduan dan sumber rujukan kepada semua pengusaha berhubung kebajikan haiwan dalam mengurus premis kedai haiwan kesayangan supaya lebih teratur dengan menitikberatkan aspek kebajikan serta kesejahteraan haiwan. Saya dengan ini merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada semua ahli Jawatankuasa Kerja juga kepada semua individu yang terlibat dalam penyediaan kod amalan ini.

DATO' DR MOHAMAD AZMIE BIN ZAKARIA
Ketua Pengarah Perkhidmatan Veterinar
Malaysia

KOD AMALAN KEBAJIKAN HAIWAN PREMIS KEDAI HAIWAN KESAYANGAN

1.0 PENDAHULUAN

Kebajikan haiwan harus diutamakan setiap masa. Ini bermakna bahawa kelima-lima kebebasan perlu diambil kira sebanyak yang boleh dalam semua aspek pengendalian serta pengurusan premis kedai haiwan kesayangan.

Lima kebebasan bagi haiwan adalah seperti yang berikut:

- i. Kebebasan daripada kehausan dan kelaparan.
- ii. Kebebasan daripada kefidakselesaan.
- iii. Kebebasan daripada kesakitan, kecederaan dan penyakit.
- iv. Kebebasan untuk memperlihatkan tingkah laku atau perwatakan yang normal.
- v. Kebebasan daripada ketakutan dan penderitaan.

Kod Amalan Kebajikan Haiwan (KAKH) ini perlu dipatuhi oleh tuan punya, operator dan pekerja di premis kedai haiwan kesayangan berkenaan. Semua premis kedai haiwan kesayangan juga perlu mendapatkan lesen atau permit dan berdaftar serta mematuhi undang-undang dan peraturan yang dikeluarkan sama ada oleh pihak berkuasa veterinar, pihak Jabatan Perhilitan dan pihak berkuasa tempatan untuk beroperasi sebagai premis kedai haiwan kesayangan.

2.0 OBJEKTIF

Objektif utama KAKH ini adalah seperti yang berikut:

- 2.1 Memastikan kebajikan haiwan yang berada di premis kedai haiwan kesayangan terpelihara.
- 2.2 Memastikan premis kedai haiwan kesayangan mempunyai kemudahan asas yang mencukupi.
- 2.3 Memastikan premis kedai haiwan kesayangan mempunyai pengurusan yang sistematik.
- 2.4 Memastikan haiwan kesayangan dilayan dengan beretika dan kebajikannya terpelihara di premis kedai haiwan kesayangan.

3.0 SKOP

KAKH ini menjelaskan amalan baik yang perlu dilaksanakan di premis kedai haiwan kesayangan merangkumi aspek-aspek kemudahan perumahan, kebersihan, pengurusan, penjagaan kesihatan, pemakanan, senaman dan pengurusan haiwan yang berada di premis berkenaan.

4.0 DEFINISI

- 4.1 Bilik Pengasingan
Bilik khas yang terasing daripada tempat umum yang digunakan untuk menempatkan ternakan yang sakit, mempunyai pengudaraan sendiri dan berpintu.
- 4.2 Alas Haiwan (*bedding*)
Bahan yang digunakan sebagai alas untuk haiwan tidur atau berehat.
- 4.3 Beretika
Memenuhi kelima-lima prinsip kebebasan bagi haiwan.
- 4.4 Doktor Veterinar
Seseorang yang memegang mana-mana kelulusan yang dinyatakan dalam Bahagian I dan Bahagian II Jadual Kedua dan berdaftar dengan Majlis Veterinar Malaysia seperti mana Seksyen 12 dalam Akta 147 - Akta Doktor Veterinar 1974.
- 4.5 Premis kedai haiwan kesayangan
Premis yang menjalankan aktiviti membeli dan menjual haiwan kesayangan kepada individu atau mana-mana organisasi atau pertubuhan.
- 4.6 Keperluan Asas
Makan, minum serta ruang untuk haiwan melakukan aktiviti normal.
- 4.7 Haiwan Kesayangan
Haiwan yang dipelihara oleh individu sama ada ternakan, haiwan makmal, haiwan untuk bekerja dan haiwan untuk sukan.
- 4.8 Pengusaha
Tuan punya, operator dan pekerja.

- 4.9 Ruang Kuarantin
Kawasan khas yang digunakan untuk mengkuarantin haiwan yang baru didaftar masuk atau stok baru haiwan dengan tempoh minimum 48 jam.
- 4.10 Sangkar Pameran
Sangkar yang digunakan untuk mempamerkan haiwan untuk dijual.
- 4.11 Sangkar Perumahan
Sangkar yang menempatkan stok haiwan yang ingin dijual.

5.0 KATA SINGKATAN

- 5.1 KAKH - Kod Amalan Kebajikan Haiwan.

6.0 TANGGUNGJAWAB PENGUSAHA

Pengusaha premis kedai haiwan kesayangan bertanggungjawab untuk:

- 6.1 menyediakan penginapan dan peralatan yang sesuai dengan keperluan fizikal dan tingkah laku haiwan yang berada di premis kedai haiwan kesayangan;
- 6.2 melindungi haiwan daripada manusia, haiwan lain dan keadaan persekitaran yang berbahaya;
- 6.3 menyediakan ruang yang mencukupi untuk haiwan berdiri, bergerak dengan bebas, meregang dengan sepenuhnya (*stretch fully*) dan berehat;
- 6.4 menyediakan makanan yang bersesuaian dan air dalam kuantiti yang mencukupi dan bersih bagi mengekalkan kesihatan haiwan;
- 6.5 melindungi haiwan daripada penyakit, ketidakselesaan dan kecederaan;
- 6.6 mendapatkan perkhidmatan veterinar atau rawatan yang bersesuaian dengan segera sekiranya terdapat kes kecederaan atau penyakit;
- 6.7 memastikan kebersihan premis dan haiwan terpelihara;

- 6.8 menyelia pemeriksaan harian un memastikan kesejahteraan haiwan kesayangan;
- 6.9 memastikan pekerja diberi latihan asas berkaitan dengan pengurusan haiwan kesayangan;
- 6.10 menyelia pekerja sama ada yang bekerja sepenuh masa atau separuh masa;
- 6.11 mengumpul, mengemas kini dan menyimpan rekod pengurusan aktiviti premis;
- 6.12 memastikan haiwan diperolehi tidak menunjukkan tanda-tanda berpenyakit; dan
- 6.13 mematuhi mana-mana perundangan berkaitan dengan kebajikan dan kesejahteraan haiwan yang dikeluarkan oleh pihak berkuasa dari semasa ke semasa.

7.0 PREMIS KEDAI HAIWAN KESAYANGAN

7.1 Lokasi

- 7.1.1 Premis kedai haiwan kesayangan perlu berada di kawasan yang sesuai yang jauh daripada sumber bunyi bising yang melampau atau pencemaran yang boleh menyebabkan tekanan atau kecederaan pada haiwan dan tidak mengakibatkan kacau ganggu kepada orang awam.
- 7.1.2 Kawasan premis kedai haiwan kesayangan haiwan hendaklah mempunyai bekalan infrastruktur asas seperti air bersih dan elektrik yang mencukupi serta mempunyai sistem pembetungan atau tangki septik.

7.2 Pembinaan

- 7.2.1 Semua sangkar hendaklah berada di dalam bangunan premis.
- 7.2.2 Sangkar hendaklah dipisahkan antara satu sama lain.
- 7.2.3 Permukaan dalam sangkar hendaklah dibina daripada bahan yang kalis air, mudah dicuci, tidak berkarat dan tidak menyebabkan kecederaan kepada haiwan.

- 7.2.4 Lantai premis hendaklah dibina daripada bahan yang kalis air untuk menyenangkan pembersihan.
 - 7.2.5 Setiap premis kedai haiwan kesayangan hendaklah menyediakan bilik kuarantin dan bilik pengasingan.
 - 7.2.6 Keperluan asas dalam sangkar perlu disediakan mengikut keperluan spesies dan baka.
- 7.3 Saiz sangkar
- 7.3.1 Saiz sangkar perumahan atau pameran untuk haiwan yang disimpan secara individu atau berkumpulan hendaklah mempunyai ruang yang mencukupi untuk haiwan makan, tidur, berdiri, duduk, baring dengan selesa, meregang dan bergerak dengan bebas seperti dalam Lampiran 1.
 - 7.3.2 Kedudukan sangkar dan ketinggian sangkar dari paras lantai hendaklah berada pada ketinggian yang memudahkan kerja-kerja pembersihan dilakukan.
- 7.4 Sistem saliran
- 7.4.1 Lantai hendaklah mempunyai kecerunan sekitar 2 darjah untuk memudahkan air dan najis mengalir keluar.
 - 7.4.2 Sisa pepejal dan cecair perlu diasing.
 - 7.4.3 Perangkap sisa pepejal mestilah dicuci setiap hari.
 - 7.4.4 Premis hendaklah mempunyai sistem saliran yang baik dan berkesan
- 7.5 Suhu dalam premis
- 7.5.1 Haiwan kesayangan hendaklah dilindungi daripada perubahan suhu yang ekstrem untuk meminimumkan ketidakselesaan kepada haiwan.
 - 7.5.2 Haiwan kesayangan yang lebih sensitif kepada perubahan cuaca perlu disediakan kemudahan peralatan untuk pemanasan atau penyejukan.

7.6 Bunyi bising haiwan

- 7.6.1 Bunyi daripada haiwan kesayangan perlu dikawal supaya tidak menyebabkan kacau ganggu.
- 7.6.2 Bunyi daripada anjing yang menyalak mesti diuruskan supaya tidak menyebabkan kacau ganggu dan boleh dikurangkan dengan menggunakan cara yang berikut:
 - a. Sangkar disusun supaya tidak menghadap satu sama lain.
 - b. Mengehadkan rangsangan luaran dengan meletakkan pemisah di antara sangkar.
 - c. Meletakkan seekor anjing sahaja dalam sangkar/kenel atau dengan pasangan yang serasi.
- 7.6.3 Kucing hendaklah diletakkan berjauhan daripada anjing supaya tidak terganggu oleh salakan anjing.

7.7 Pencahayaan

- 7.7.1 Pencahayaan hendaklah mencukupi bagi membolehkan haiwan diperiksa pada bila-bila masa dan sangkar dapat dibersihkan dengan sempurna.
- 7.7.2 Pencahayaan juga hendaklah mencukupi mengikut keperluan spesies dan baka.
- 7.7.3 Pencahayaan tiruan tidak patut menjanakan haba yang keterlaluan.

7.8 Pengudaraan

Premis hendaklah mempunyai sistem pengudaraan yang baik bagi mengelakkan kelembapan dan bau busuk.

7.9 Alas haiwan (*bedding*)

- 7.9.1 Semua sangkar perumahan perlu mempunyai tempat tidur atau alas (*bedding*) yang sesuai sekiranya perlu.
- 7.9.2 Alas (*bedding*) untuk haiwan hendaklah ditukar sekerap mungkin supaya kekal bersih dan kering.

7.10 Keselamatan

- 7.10.1 Pintu premis kedai haiwan kesayangan mestilah sentiasa tertutup bagi mengelakkan haiwan kesayangan terlepas keluar.
- 7.10.2 Setiap sangkar hendaklah dilengkapi dengan sistem kunci yang tidak dapat dibuka oleh haiwan kesayangan yang dikurung.
- 7.10.3 Pemadam api hendaklah sentiasa ada dan berfungsi serta ditempatkan di kawasan yang strategik.
- 7.10.4 Label amaran perlu diletakkan pada sangkar pameran untuk mengurangkan kacau ganggu pada haiwan yang dipamerkan. Contohnya, "Jangan Sentuh", "Jangan Ketuk Cermin".

8.0 KEBERSIHAN

8.1 Pembersihan dan pembasmian kuman

- 8.1.1 Premis kedai haiwan kesayangan hendaklah dikekalkan bersih supaya kesihatan haiwan kesayangan terpelihara.
- 8.1.2 Najis hendaklah dibersihkan sekurang-kurangnya sekali sehari.
- 8.1.3 Premis kedai dan sangkar haiwan kesayangan, hendaklah dibersihkan setiap hari dan dinyahkumankan seminggu sekali.
- 8.1.4 Pembersihan dan pembasmian kuman hendaklah dilakukan pada setiap kali selepas berlakunya wabak penyakit.
- 8.1.5 Bahan pencuci dan disinfektan yang digunakan hendaklah sesuai, selamat dan berkesan.

- 8.2 Kawalan makhluk perosak
 - 8.2.1 Makhluk perosak hendaklah dikawal.
 - 8.2.2 Bahan kimia yang digunakan untuk kawalan makhluk perosak mestilah diperakui oleh pihak berkuasa dan digunakan menurut panduan yang ditetapkan oleh pengeluar.
 - 8.2.3 Kaedah penyimpanan bahan kimia untuk kawalan makhluk perosak hendaklah seperti mana peraturan yang ditetapkan oleh pihak yang berkenaan
- 8.3 Pelupusan sisa
 - 8.3.1 Sisa pepejal dan karkas haiwan hendaklah dilupuskan dengan cara yang bersesuaian mengikut keperluan pihak berkuasa tempatan.
 - 8.3.2 Pelupusan sisa klinikal hendaklah dikendalikan oleh pengendali sisa klinikal yang berlesen
- 8.4 Kotak Najis (*litter Trays*)
 - 8.4.1 Kotak najis hendaklah disediakan untuk kucing.
 - 8.4.2 Bahan sarap (*Litter material*) yang sesuai dengan kedalaman yang mencukupi hendaklah disediakan.
 - 8.4.3 Sarap (*litter*) hendaklah diperiksa, dibuang atau ditambah apabila perlu.
 - 8.4.4 Semua sarap hendaklah ditukar sekurang-kurangnya dua hari sekali dan kotak najis hendaklah dicuci dan dinyahkuman.
 - 8.4.5 Kotak najis yang bersih hendaklah disediakan untuk kucing yang baru masuk.

9.0 PENGURUSAN

9.1 Penjagaan haiwan

- 9.1.1 Haiwan kesayangan hendaklah dilindungi daripada sebarang ketidakselesaan (*distress*) atau kecederaan.
- 9.1.2 Spesies yang berlainan tidak boleh disimpan bersama dalam satu sangkar.
- 9.1.3 Haiwan kesayangan hendaklah diasingkan sekiranya haiwan tersebut mempunyai ciri yang berikut:
 - a. Bersifat garang
 - b. Lemah
 - c. Tidak divaksinasi atau status vaksinasi tidak diketahui

9.2 Pekerja

- 9.2.1 Pekerja hendaklah menyayangi haiwan dan dilatih untuk mengendalikan haiwan kesayangan.
- 9.2.2 Pekerja hendaklah mempunyai rasa tanggungjawab terhadap haiwan di bawah jagaannya.
- 9.2.3 Bilangan pekerja hendaklah mencukupi untuk menjalankan semua aktiviti dalam premis kedai haiwan kesayangan dengan efisien.
- 9.2.4 Sebarang keabnormalan pada haiwan kesayangan hendaklah dimaklumkan kepada pengusaha premis kedai haiwan kesayangan dengan kadar segera.

9.3 Penjualan Haiwan

Haiwan yang dijual hendaklah disertakan dengan perkara yang berikut:

- a. Sijil vaksinasi terkini yang merekodkan vaksinasi dan nyahcacing disahkan oleh doktor veterinar (bagi spesies yang berkaitan).
- b. Rekod kesihatan.
- c. Sijil kelahiran/Pedigri bagi baka tulen.

- d. Maklumat kesihatan terutamanya bagi penyakit yang boleh diwarisi (*breed predisposition*) dan penjagaan asas.

10.0 KESIHATAN

10.1 Pencegahan penyakit

- 10.1.1 Haiwan yang mempunyai atau disyaki mempunyai penyakit berjangkit tidak boleh dibawa masuk ke dalam premis kedai haiwan kesayangan.
- 10.1.2 Haiwan kesayangan perlu dipastikan divaksinasi dengan vaksin asas (*core vaccine*) mengikut jadual seperti di Lampiran 2.

10.2 Pemeriksaan Kesihatan

- 10.2.1 Haiwan kesayangan hendaklah diperiksa sekurang-kurangnya dua kali sehari (pagi dan petang) untuk memantau keselesaan dan kesihatan haiwan.
- 10.2.2 Pekerja yang menjalankan pemeriksaan hendaklah memastikan setiap haiwan:
 - a. makan
 - b. minum
 - c. buang air besar (berak)
 - d. buang air kecil (kencing)
 - e. berperangai normal
 - f. dapat bergerak dengan bebas dalam sangkar
 - g. tidak menunjukkan sebarang tanda penyakit

10.3 Penjagaan Veterinar

- 10.3.1 Haiwan kesayangan perlu mendapat khidmat veterinar daripada doktor veterinar jika menunjukkan tanda-tanda seperti yang berikut:
 - a. Hidung berhingus (*runny nose*)
 - b. Mata berair atau adang (*runny , discharging or inflamed eyes*)
 - c. Bersin berulang kali (*repeated sneezing*)
 - d. Batuk (*coughing*)
 - e. Muntah (*vomiting*)

- f. Cirit-birit teruk, terutama sekiranya berdarah (*severe diarrhoea, especially if bloodstained*)
- g. Ketempangan (*lameness*)
- h. Tidak boleh berdiri atau berjalan (*inability to stand or walk*)
- i. Perdarahan atau pembengkakan bahagian badan (*bleeding or swelling of body parts other than the vulva of a female on heat*)
- j. Kesusutan berat (*weight loss*)
- k. Kelesuan ekstrem (*extreme lassitude*)
- l. Tiada selera makan (*no appetite*)
- m. Kesakitan ketara (*apparent pain*)
- n. Sawan atau terhuyung-hayang (*fits or staggering*)
- o. Pengembungan abdomen (*bloating of abdomen*)
- p. Tidak boleh kencing atau berak (*inability to urinate or defecate*)
- q. Bulu kasar (*rough coat*)
- r. Luka terbuka (*open wounds*)

10.3.2 Setiap premis kedai haiwan kesayangan hendaklah mempunyai peti kecemasan untuk haiwan seperti di Lampiran 3.

10.4 Pengasingan (*Isolation*)

- 10.4.1 Haiwan yang disyaki atau mempunyai penyakit berjangkit hendaklah diletakkan di dalam bilik pengasingan.
- 10.4.2 Semua peralatan yang digunakan di dalam bilik pengasingan hendaklah dikhususkan untuk penggunaan dalam bilik pengasingan sahaja.
- 10.4.3 Pekerja hendaklah mencuci dan menyahkuman tangan sebelum dan selepas masuk ke dalam bilik pengasingan.
- 10.4.4 Pekerja hendaklah menguruskan haiwan yang sihat dahulu sebelum memasuki bilik pengasingan.

11.0 PEMAKANAN

11.1 Makanan

- 11.1.1 Haiwan kesayangan hendaklah diberi makanan yang sesuai, tidak tercemar dan kandungan nutrisi mengikut keperluan spesies, keadaan fisiologi dan umur. Makanan hendaklah dalam kuantiti yang mencukupi dan komposisi yang sesuai.
- 11.1.2 Semua haiwan kesayangan hendaklah diberi makan sekurang-kurangnya dua kali sehari.
- 11.1.3 Makanan hendaklah disediakan dengan cara yang bersih dalam bekas yang bersih dan tidak mudah tumpah.
- 11.1.4 Makanan hendaklah disimpan di tempat yang sesuai dan bebas daripada makhluk perosak.
- 11.1.5 Makanan yang tidak dimakan hendaklah dibuang secepat mungkin.

11.2 Air

- 11.2.1 Air bersih hendaklah disediakan sepanjang masa secara adlibitum.
- 11.2.2 Bekas minuman hendaklah senang untuk diakses dan dibersihkan sekurang-kurangnya sekali sehari.

12.0 SENAMAN

Haiwan kesayangan yang memerlukan senaman untuk memenuhi keperluan fisiologi hendaklah diberi peluang untuk bersenam.

13.0 PENGANGKUTAN

- 13.1 Haiwan kesayangan hendaklah dipindahkan dalam masa yang paling singkat. Haiwan tidak sepatutnya ditinggalkan dalam kenderaan yang diletakkan di bawah matahari terik atau cuaca panas kecuali disediakan pengudaraan yang mencukupi atau di bawah teduhan yang bersesuaian.
- 13.2 Reka bentuk kenderaan yang digunakan untuk pengangkutan haiwan kesayangan perlu mempunyai ciri yang berikut:
 - 13.2.1 Melindungi haiwan daripada kecederaan.
 - 13.2.2 Lantai tidak licin.
 - 13.2.3 Menjamin keselamatan pekerja dan orang awam.
 - 13.2.4 Melindungi daripada perubahan suhu yang terlampau.
 - 13.2.5 Mengelakkan haiwan daripada terlepas.
 - 13.2.6 Mudah dicuci dan dibasmi kuman.
- 13.3 Penyediaan sangkar yang bersih, selamat, kukuh dan mempunyai ruangan yang berasingan mengikut kesesuaian saiz haiwan bagi mengelakkan kecederaan.

14.0 PENGURUSAN HAIWAN YANG TIDAK DAPAT DIJUAL

Pengusaha premis kedai haiwan kesayangan hendaklah mempunyai polisi berkaitan pengurusan haiwan yang tidak dapat dijual yang mematuhi prinsip kebajikan haiwan dan perlu dipamerkan.

15.0 REKOD

- 15.1 Semua haiwan kesayangan yang berada di premis kedai haiwan kesayangan mesti mempunyai rekod yang mengandungi maklumat-maklumat yang berikut:
- a. Nama/Pengenalan Haiwan.
 - b. Nombor “pet passport” (jika ada).
 - c. Nama, nombor kad pengenalan, alamat, nombor telefon, pembekal haiwan.
 - d. Tarikh haiwan dibawa masuk dan keluar .
 - e. Deskripsi haiwan tersebut termasuk:
 - jantina
 - spesies
 - baka atau jenis
 - warna
 - ciri khas
 - status fisiologi (bunting, naik biang)
 - umur dan berat badan
 - status vaksinasi dan nyahcacing
 - status penyakit
 - f. Status pencegahan cacing jantung *Heartworm prevention status* (anjing).
 - g. Nama dan nombor telefon doktor veterinar yang biasa merawat haiwan berkenaan.
 - h. Butiran kesihatan, diet, *grooming*.
- 15.2 Semua haiwan kesayangan yang berada di premis kedai haiwan kesayangan hendaklah mempunyai sijil vaksinasi yang terkini.
- 15.3 Semua aktiviti jual beli haiwan kesayangan perlu direkodkan. Antara rekod lain yang perlu ada dan disimpan serta dikemas kini ialah:
- a. Rekod kematian yang mengandungi tarikh dan sebab kematian.
 - b. Rekod rawatan veterinar, termasuk rawatan rutin seperti nyahcacing atau kawalan ektoparasit.
 - c. Rekod pembersihan premis dan sangkar.

16.0 RUJUKAN

- 16.1 *Good Animal Husbandry Practice For Pets and Exotic Animal (DVS Malaysia).*
- 16.2 *New South Wales Animal Welfare Code of Practice No 5 - Dogs and Cats in Animal Establishment (1996).*

LAMPIRAN 1

SAIZ SANGKAR DAN PEN YANG DISYORKAN

(Haiwan hanya boleh disimpan dalam sangkar/pen ini untuk maksimum 4 minggu)

Spesis	Keluasan lantai minima (sm ²)	Lebar minima (sm)	Ketinggian minima (sm)	Bilangan maksima haiwan	Penambahan keluasan lantai untuk setiap penambahan haiwan (sm ²)
ANJING anak anjing (8-16 minggu) kurang dari 3 kg lebih 3 kg dewasa (ketinggian) kurang dari 40 sm 40 – 70 sm lebih 70 sm	6,000 6,000 15,000 24,000 35,000	60 60 90 90 90	50 50 180 180 180	4 2 1 1 1	1,500 3,000
KUCING anak kucing (8 - 12 minggu) dewasa	6,000 6,000	60 60	50 50	4 1	1,500
ARNAB anak (6-12 minggu) dewasa	6,000 6,000	60 60	50 50	6 2	300 600
MARMUT	2,500	50	40	4	600
TIKUS	600	20	20	2	300
ULAR sehingga 100 sm 100 – 250 sm 250 – 400 sm lebih 400 sm	2,000 4,500 6,000 10,000	45 50 50 90	35 50 50 75	2 2 2 1	1,000
CICAK Tokek, Mengkarung, Cicak tanpa kaki untuk 25 sm dari muncung hingga dubur	1,800	30	20	3 dewasa atau 10 juvana	300
Biawak, naga, mengkarung untuk 30 sm panjang * untuk 50 sm panjang ** untuk 90 sm panjang ***	2,100 2,500 7,000	40 40 90	40 40 60	3 dewasa atau 10 juvana 2 dewasa or 5 juvana 1	350 600 3,500
Biawak untuk 120 sm panjang untuk 200 sm panjang	10,000 30,000	90 150	90 120	1 1	5,000 15,000
KATAK POKOK & TANAH kecil besar	1,800 2,500	30 50	40 30	3 6	400 150

KURA-KURA	Minimum Kedalam Air				
Karapas 0 -10 sm	1,800	Minima 30	20	3	300
Karapas 10 – 20 sm	3,600	40	30	3	600
Karapas lebih 20 sm	6,000	40	30	3	1,500

Nota: Tikus juvana (kurang dari 8 minggu) boleh ditempatkan sebanyak 4 ekor dalam satu sangkar Ular sawa juvana (kurang daripada 40 sm) boleh disimpan bersendirian dalam unit halaman dengan keluasan lantai minimum 480 sm². Unit-unit ini boleh disimpan dalam satu kepungan suhu.

* Kumpulan ini termasuk Mengkarung Bata Hitam (*Black Rock*), Pokok, Putih (*White's*) dan Belang

** Termasuk Mengkarung berbadan berat dan spesies gerak-pancut (*shower-moving*) seperti Lidah-biru (*Blue tongue*), Sirapbelakang (*Shingleback and Gidgee*)

*** Termasuk Mulet Darat, Yakka dan Mengkarung Raja

LAMPIRAN 2

VAKSIN ANJING YANG DISYORKAN -----

Penyakit	Jenis Vaksin	Cara Pemberian Vaksin	Usia pada Vaksinasi Pertama (minggu)	Usia pada Vaksinasi Kedua (minggu)	Usia pada Vaksinasi Ketiga (minggu)	Vaksinasi Ulangan
Distemper	MLV	BK or IO	6-8	10-12	14-16	Tahunan
Canine hepatitis berjangkit CAV-1 or CAV-2	MLV Inactivated	BK or IO BK or IO	6-8 6-8	10-12 10-12	14-16 14-16	Tahunan Tahunan
Jangkitan Parvovirus	Jangkitan Parvovirus	BK or IO IH	6-8 6-8	10-12 10-12	14-16 14-16	Tahunan Tahunan
Bardotellosi	Inactivated attenuated hidup	BK, IO or IN	6-8 >2	10-12 -	14-16 -	Tahunan Dua Kali Setahun
Parainfluenza	MLV	BK or IO	6-8	10-12	14-16	Tahunan
Leptospirosis	Inactivated	IO	10-12	14-16	-	Tahunan
Rabies *	MLV	IO	12-16 12-16	- -	- -	Tahunan / Tiga Tahun Sekali Tahunan / Tiga Tahun Sekali

* Untuk mematuhi kehendak undang-undang negeri

VAKSIN KUCING YANG DISYORKAN

Penyakit	Jenis Vaksin	Cara Pemberian Vaksin	Usia pada Vaksinasi Pertama (minggu)	Usia pada Vaksinasi Kedua (minggu)	Vaksinasi Ulangan
Panleukopenia (FP)	Inactivated MLV MLV IN	BK or IO BK or IO IN	8-10 8-10 8-10	12-14 12-14 12-14	Tahunan
Viral rhinotracheitis (FVR)	MLV MLV IN Inactivated	BK or IO IN BK or IO	8-10 (atau lebih awal) 8-10 8-10 (atau lebih awal)	12-14 - 12-14	Tahunan Tahunan
Penyakit Calicivirus (FCV)	MLV MLV IN Inactivated	BK or IO IN BK or IO	8-10 (atau lebih awal) 8-10 8-10 (atau lebih awal)	12-14 - 12-14	Tahunan Tahunan
Pneumonitis	MLV	BK or IO	8	- -	Tahunan Dua Kali Setahun
Rabies	Inactive MLV	IO IO	12 12	-	Tahunan
Feline Leukemia (FeLV)	Inactivated	IO	9 (atau kemudian)	2-3 kemudian	2-4 bulan selepas itu; kemudiannya tahunan

* Diluluskan untuk digunakan pada kucing (hanya satu vaksin sejak Januari 1983). Penggunaan vaksin MLV yang tidak diluluskan pada kucing boleh mengakibatkan penyakit Rabies vaksin - terinduksi.

BK = Bawah kulit, IO = intraotot, IN = intrahidung

PERTOLONGAN CEMAS UNTUK HAIWAN

Garis panduan bagi melengkapkan sebuah kotak pertolongan cemas:

1. Gunting (melengkung)
2. Pita
3. K-Y Jeli
4. Gunting kuku
5. Selimut kecemasan
6. Sarung tangan pemeriksaan
7. Dresing (tuala telfa)
8. Antiseptik (iodin dicairkan kepada 4%)
9. Kapas
10. Sarung tangan kulit
11. Pinset
12. Salin (saliniti: 0.9%, untuk melalukan air pada mata dan luka)
13. Termometer
14. *Swab gauze*
15. Pliyer (pemotong sisi)
16. Pen cahaya
17. Selimut biasa (untuk membawa haiwan)
18. Pencuci lapisan kulit
19. Pembalut (krep, pembalut vet)
20. Selimut

PENGHARGAAN

Pihak Jabatan Perkhidmatan Veterinar Malaysia ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua individu dan semua pihak yang terlibat menyediakan Kod Amalan Kebajikan Haiwan Premis Pembiakan Haiwan Kesayangan ini. Terutamanya kepada Ketua Pengarah Perkhidmatan Veterinar Malaysia, Timbalan Ketua Pengarah Perkhidmatan Veterinar (KV), Timbalan Ketua Pengarah Perkhidmatan Veterinar (P), Pengarah-Pengarah Bahagian, Pengarah-Pengarah DVS Negeri, dan juga kepada Kumpulan Kerja Penyediaan Kod Amalan ini.

Kumpulan Kerja Penyediaan Kod Amalan

Dr. Falizah Abdullah
 Dr. Mektir Gardir Singh
 Dr. Che Zalina Mohd Zaid
 Dr. Khairina Akmar Khalid
 Dr. J Thamotharan Jeyaraman
 Dr. Norlida Adan
 Dr. Norsuhanna Mohd Mokhtar
 Dr. R Pravina Vanthti Ramachandren
 Dr. Ani Yardi
 Dr. Tan I Lene
 Dr. Helen Mitin
 Dr. Zaitun Natahain Mohd Diah
 Dr. Muhamad Syazwan bin Muhamad Sabri
 Dr. Zaiton Hussien

Urusetia

Dr. Marzuna Md Yunus
 Dr. J. Thamotharan Jeyaraman
 En. Muhamad Hazmi bin Yaacob

NOTA

NOTA

NOTA

www.dvs.gov.my

ISBN 978-967-0176-18-5

9 789670 176185